

2 MEDNARODNI ŠTUDENTI V SLOVENIJI IN NA UNIVERZI V LJUBLJANI

Nataša Pirih Svetina, Monika Kavalir

V prispevku najprej na kratko predstavimo mednarodne študente kot posebno skupino oseb v mobilnosti oziroma migrantov in opredelimo preseljevanje za potrebe pridobitve oziroma izboljšanja izobrazbe kot posebno obliko migracij. V nadaljevanju predstavimo mednarodne študente v Sloveniji in natančneje na Univerzi v Ljubljani ter se posvetimo izzivom, povezanim z njihovim bivanjem in študijem v Sloveniji.

Migracije za potrebe študija

Različne teorije in tipologije migracij kot enega od možnih motivov ali razlogov zanje navajajo tudi potrebo po pridobitvi oziroma izboljšanju izobrazbe (npr. Klinar, 1976). To pomeni, da mednarodni študenti predstavljajo posebno skupino migrantov z zelo specifičnimi, sebi lastnimi značilnostmi.

Lipura in Collins (2020) v svoji pregledni študiji navajata veliko število avtorjev in prispevkov, ki se ukvarjajo z vprašanji mednarodne študentske mobilnosti oziroma migracij zaradi potreb pridobitve izobrazbe. Ugotavljata, da je celotno množico študij možno razdeliti v tri skupine glede na teoretični okvir, ki ga upoštevajo, in diskurz, ki je v njih prevladujoč. V prvo skupino uvrščata tiste študije, ki za osnovo jemljejo klasično teorijo dejavnikov odboja in

privlačevanja (teorija *push-pull*).¹ Ti dejavniki se lahko bistveno razlikujejo glede na državo oziroma kontekst, iz katerega izhaja in v katerega se študent podaja. V prvi fazi procesa odločanja za študij v tujini so najpogostejši dejavniki odboja, ki so po definiciji predvsem negativni, med njimi pa so lahko neobstoj določenega izobraževalnega programa v državi izvora, neuspešen poskus priti na dobro univerzo v izvorni državi ali slabši ekonomski in politični dejavniki v državi izvora kot v ciljni državi (Collins, 2008; Li, Findlay, Jowett in Skeldon, 1996; Mazzarol in Soutar, 2002). V drugi fazi odločanja so pomembni različni dejavniki privlačevanja, med katerimi so izpostavljeni boljši pogoji bivanja, varnost, ekonomska in politična stabilnost izbrane ciljne države, tudi kulturna bližina z izvorno državo. V tretji, končni fazi odločanja za konkretno akademsko ustanovo pa prevladujejo dejavniki privlačevanja, ki jih nekateri avtorji poimenujejo s skupnim imenom »akademska privlačnost« (Cremonini in Antonowicz, 2009). Študije, ki si za okvir jemljejo teorijo odboja in privlačevanja, z navajanjem dejavnikov odboja pravzaprav pojasnjuje razloge za odločitev za študij v tujini, z navajanjem razlogov privlačevanja pa pojasnjujejo odločitev za to, kje (na kateri ustanovi in v kateri državi) bo študij dejansko potekal. Pomanjkljivost teh študij je, da pojmujejo proces odločanja kot strogo linearen in racionalen, ne upoštevajo pa, da se vanj lahko vključujejo tudi drugi dejavniki.

V drugo skupino Lipura in Collins (2020) umeščata tiste študije, ki si za okvir jemljejo teorijo transnacionalizma in socialnih omrežij. Te študije pojmujejo mednarodne študente v mobilnosti kot del večjih, globalnih migracij, ki niso posledica individualnih odločitev, ampak so večslojne, sestavljene iz medsebojnega (so)delovanja ter mreženja med posamezniki in ustanovami v izvornih in ciljnih državah. Med posamezniki se omenjajo na primer družinski člani, sorodniki, prijatelji, med ustanovami pa na primer agencije, ki v posameznih

¹ Gre sicer za koncepte starejše migracijske teorije, ki so v veliki meri tudi že preseženi (prim. Ilc Klun, 2014; Klinar, 1976). V slovenščini poleg poimenovanja teorije dejavnikov odboja in privlačevanja srečamo tudi dejavnike potiska in potega (Petriček, 2010) ali dejavnike privlačevanja in odbijanja (Lukšič-Hacin, 1999).

državah tako posredujejo informacije o akademskih ustanovah kot proti plačilu tudi urejajo potrebne postopke. Kritika teh študij temelji na ugotovitvi, da ne upoštevajo dejstva, da informacije niso enako dostopne vsem deležnikom.

Tretja skupina študij si za okvir jemlje akumulacijo kapitala in študentsko mobilnost vidi kot pot akumulacije različnih vrst kapitala: kulturnega, socialnega in ekonomskega (npr. Brooks in Waters, 2011). Kritika te skupine študij se nanaša na izrazito usmerjenost v tradicionalne prozahodno usmerjene poti izobraževanja in neupoštevanje tudi drugačnih trendov mobilnosti v sodobnem času. Lipura in Collins (2020) jim hkrati očitata preveč ekskluzivne poglede na mobilnost študentov in kritizirata tri prevladujoče vrste diskurza v njih: neoliberalno redukcionističnega, ki študente v mobilnosti pojmuje kot zgolj racionalna bitja, usmerjena v pridobivanje neposrednega profita; diskurz deficita, ki mobilne študente predstavlja kot tiste, ki jim nečesa primanjkuje, ki nekaj potrebujejo; ter diskurz, usmerjen zgolj v prihodnost (načrtovanje kariere, prihodnje zaposlitvene možnosti ipd.).

Namen tega kratkega pregleda je le nakazati pestrost in kompleksnost področja migracij za potrebe pridobitve ali izboljšanja izobrazbe. V njem je bilo izpostavljenih nekaj dejavnikov, ki vplivajo na proces odločanja za mobilnost študentov. Ta pa je, kot kažejo podatki, dejansko globalni trend. To potrjuje tudi prispevek Choudaha (2017), ki sicer piše o treh valovih mednarodne mobilnosti študentov v letih od 1999 do 2020, ki so jih vse zaznamovali tudi sicer zgodovinsko prelomni dogodki. Prvi val je tako zaznamoval teroristični napad na sedež Svetovnega trgovinskega centra 11. septembra 2001, drugi val svetovna gospodarska kriza leta 2008, na tretji val pa so vplivali upočasnitev rasti kitajskega gospodarstva, brexit in volitve v ZDA leta 2016. Vsakega od valov so zaznamovale drugačne prioritete in značilnosti: če je bilo za prvi val značilno, da so visokošolske ustanove s štipendijami vabile v svoje vrste visokousposobljene in motivirane študente za študij na področju znanosti in tehnologije, je bila za drugi val značilna prej »rekrutacija« kandidatov, ki naj bi s plačilom visokih šolnin pokrili finančne luknje visokošolskih zavodov, nastale

v času krize. Za tretji val naj bi bil značilen upad števila kitajskih študentov v mobilnosti, kot tudi zmanjšanje števila dohodnih študentov v Veliki Britaniji in v ZDA (Choudaha, 2017).

Po razpoložljivih podatkih na portalu organizacije Unesco² je bilo v letu 2017 na globalni ravni več kot 5,3 milijona mednarodnih študentov, kar je 2 milijona več v primerjavi z letom 2000. Več kot polovico teh študentov je bilo vključenih v izobraževalne programe v šestih državah:³ ZDA, Veliki Britaniji, Avstraliji, Franciji, Nemčiji in Rusiji. Največ mednarodnih študentov je prihajalo iz Kitajske, Indije, Nemčije, Republike Koreje, Nigerije, Francije, Savdske Arabije in več srednjeazijskih držav.

Čeprav se morda na prvi pogled zdi, da je Slovenija bolj na obrobju selitvenih tokov, pa podatki v nadaljevanju kažejo, da je po eni strani med priljubljenejšimi študijskimi destinacijami za krajše ali daljše izmenjave predvsem študentov iz držav EU, po drugi pa tudi atraktivna lokacija za (redni) študij študentov iz širše regije. Podatki Sursa⁴ kažejo, da se Slovenija v zadnjih 20 letih uvršča med države, ki imajo pozitiven selitveni prirast (v letu 2020 8,7 na 1000 prebivalcev, kar je drugi najvišji prirast od leta 1995), in da se v zadnjih desetih letih delež prebivalstva brez slovenskega državljanstva giblje okrog 8 %. Med drugim gre ta presežek tudi na račun mednarodnih študentov, saj je bil med veljavnimi dovoljenji za začasno bivanje v Sloveniji leta 2018 študij na tretjem mestu med razlogi za bivanje (na prvih dveh mestih sta bili dovoljenji za začasno bivanje zaradi dela in združitve družine).

² <http://uis.unesco.org/en/topic/higher-education>.

³ Po letu 2001 se je zaradi poostrelega vizumskega režima priliv mednarodnih študentov v ZDA zmanjšal. Med desetimi najpriljubljenejšimi destinacijami jih je bilo v t. i. prvem valu pet v Evropi: Velika Britanija, Francija, Italija, Avstrija in Švica. ZDA sta nadomestili Kanada in Avstralija (Choudaha, 2017).

⁴ <https://www.stat.si/StatWeb/Field/Index/17>.

Mednarodni študenti v slovenskem visokošolskem prostoru

Pri mednarodni mobilnosti študentov lahko ločimo med odhodno mobilnostjo domačih študentov in dohodno mobilnostjo študentov iz tujine. Tako odhodna kot dohodna mobilnost je lahko kratkoročna (različni programi izmenjav) ali srednje- oziroma dolgoročna (mednarodni študenti, ki se vpisujejo na slovenske visokošolske zavode, in prebivalci Slovenije, ki se vpisujejo na študij na univerze v tujini). Izobraževalna politika v Sloveniji se osredotoča predvsem na kratkoročno mobilnost domačih študentov in pa na srednje- oziroma dolgoročno mobilnost študentov iz tujine.

Resolucija o Nacionalnem programu visokega šolstva 2011–2020 (Državni zbor Republike Slovenije, 2011) je internacionalizaciji posvetila celoten razdelek ter si kot merilo uspeha zastavila, da bo do leta 2020 kratkoročno mobilnih 20 % slovenskih diplomantov in da bo do tega leta delež študentov iz tujine za celotno obdobje študija na slovenskih visokošolskih institucijah vsaj desetodstoten. Pri tem je posebej izpostavila nekdanje jugoslovanske republike kot regijske partnerice oziroma države izvora zaželenih mednarodnih študentov, saj je med cilji zapisano, da bo Slovenija »primer dobre prakse na področju regijske mobilnosti (Zahodni Balkan)« in bo oblikovala »poseben štipendijski oziroma finančni sklad za mobilnost študentov, visokošolskih učiteljev in raziskovalcev s prednostnih regij in držav v Republiko Slovenijo, ki bodo opredeljene v nacionalni strategiji za internacionalizacijo slovenskega visokega šolstva« (Državni zbor Republike Slovenije, 2011).

Strategija internacionalizacije slovenskega visokega šolstva 2016–2020 (Vlada Republike Slovenije, 2016) si je tako kot vizijo zastavila, da bo slovensko visoko šolstvo do leta 2020 »prepoznaven mednarodni center znanja in privlačna destinacija za visokošolski študij ter za pedagoško, znanstvenoraziskovalno in strokovno delo tujih študentov in strokovnjakov«. Med zastavljenimi cilji je spodbujanje mobilnosti slovenskih študentov v tujino in tujih študentov v Slovenijo, Strategija pa posebej izpostavlja usmerjenost na Zahodni Balkan

kot prednostno regijo, na primer v Cilju 20: »Promocija Slovenije kot študijske destinacije na Zahodnem Balkanu.«

Glede na zastavljene cilje obeh krovnih dokumentov lahko kritično ocenimo, da so na področju mednarodne mobilnosti študentov v Sloveniji velike razlike med uspešnostjo in stanovitnostjo izobraževalne politike pri kratkoročni mobilnosti nasproti srednje- oziroma dolgoročni mobilnosti. Najpomembnejši program tako odhodne kot prihodne kratkoročne mobilnosti je za Slovenijo Erasmus oziroma Erasmus+. Če upoštevamo delež sodelujočih v programu na število prebivalcev, je Slovenija med državami članicami EU ena najbolj aktivnih. V študijskem letu 2018/19 je na študijsko izmenjavo v tujino odšlo 2138 študentov in praktikantov (102,74 na 100.000 prebivalcev), na izmenjavo v Slovenijo pa je prišlo 2941 študentov (ali 141,33 na 100.000 prebivalcev). Če te podatke primerjamo s Španijo, ki je po navadi na vrhu Erasmus statistik, je ta imela 44.052 študentov, ki so odšli na izmenjavo (93,85 na 100.000 prebivalcev), in 52.830 študentov, ki so prišli na izmenjavo (112,55 na 100.000 prebivalcev) (Evropska komisija 2020).⁵ V letih od 2018 do 2020 je v Slovenijo prišlo največ izmenjalnih študentov iz Španije, Nemčije, Francije, Češke in Portugalske (Cmepius, b. d.). Zaradi epidemije covid-19 se je število kratkoročnih mobilnosti v letih 2020 in 2021 razumljivo zmanjšalo. Skupaj s še drugimi vrstami kratkoročne mobilnosti (na primer program CEEPUS, bilateralne štipendije ipd.) je bilo od leta 2014 do 2021 v Sloveniji izvedenih nekaj manj kot 13.000 odhodnih študentskih mobilnosti, vse do razmaha epidemije pa je tako število odhodnih kot prihodnih mobilnosti izkazovalo pozitiven trend (interni podatki Cmepius in Kronegger, 2017).

Če so kratkoročne mobilnosti študentov na splošno naletele na zelo dober sprejem tako pri udeležencih kot tudi sicer v slovenskem okolju, pa to ne velja v enaki meri tudi za študente, ki se na slovenske visokošolske zavode vpisujejo kot redni⁶ študenti z namenom, da bi pri nas diplomirali, magistrirali

5 Podatki o številu prebivalstva temeljijo na podatkih za 1. 1. 2019, pridobljenih na Instituto Nacional de Estadística (www.ine.es) in Sursu (www.stat.si).

6 Nekateri se vpisujejo tudi na izredni študij, vendar je teh mednarodnih študentov v primerjavi izrazito malo.

oziroma doktorirali, saj je njihov položaj v marsičem podvržen spremembam v ekonomskem stanju in dnevni politiki. Ne glede na to pa, tudi zahvaljujoč proaktivnemu odnosu visokošolskih zavodov (ti so za večji delež mednarodnih študentov zainteresirani tudi zaradi izboljšanja uvrstitve na različnih akademskih lestvicah, kjer je to običajno eden od kriterijev kakovosti univerz) in Cmepiusa, njihovo število in delež naraščata. Tako je med študijskima letoma 2007/08 in 2020/21 število mednarodnih študentov na slovenskih visokošolskih ustanovah naraslo skoraj za šestkrat, med študijskima letoma 2017/18 in 2020/21 pa se je skoraj podvojilo.⁷ V študijskem letu 2020/21 je bilo v Sloveniji približno 7600 mednarodnih študentov iz 119 držav sveta, največ (60 %) iz držav bivše Jugoslavije (SURS, 2021).

Seveda je razlogov, zakaj se prav študenti iz omenjenih držav v tolikšni meri odločajo za študij v Sloveniji, veliko in so kompleksni. Med njimi je najbrž možno razlikovati med tistimi, ki so relevantni za večino ciljne populacije, ter tistimi, ki so bolj individualno pogojeni. Med prvimi gre gotovo za družbeno-zgodovinske razloge, skupno zgodovino, medsebojno poznavanje ter dejansko geografsko, kulturno in jezikovno bližino. Pridobiti si izobrazbo na eni od slovenskih visokošolskih ustanov hkrati pomeni pridobiti si izobrazbo v eni od članic EU, kar naj bi po eni strani zagotavljalo večjo prestižnost in boljšo kakovost študija ter s tem tudi večjo vrednost pridobljene izobrazbe, po drugi pa večjo prepoznavnost oziroma možnost lažjega priznavanja pridobljene izobrazbe v mednarodnem prostoru. Vse to naj bi povečevalo tudi zaposlitvene možnosti v širšem prostoru. V skladu s slovensko zakonodajo so državljani teh držav na javnih visokošolskih ustanovah večinoma oproščeni plačevanja šolnin (kar ne velja nujno za študij v njihovih državah) oziroma so izenačeni s slovenskimi državljani, hkrati pa so v Sloveniji, ki je v primerjavi z večino teh držav ekonomsko relativno uspešnejša, boljši pogoji za opravljanje študentskega dela – to pa, če že ne omogoča, zagotovo izboljšuje gmotno eksistenco študentov (ne zgolj mednarodnih). Na ravni posameznikov gre seveda še za druge razloge, od družinske tradicije (eden od

---

7 <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/09550665.px>.

staršev ali starejših sorodnikov je že bival ali se je izobraževal v Sloveniji) do že vzpostavljenega socialnega kroga v Sloveniji (starejši sorojenci, prijatelji, razširjena družina), kar zagotovo tudi pripomore k lažjemu procesu integracije v slovensko okolje.

Mednarodni študenti na Univerzi v Ljubljani

Univerza v Ljubljani je najstarejša in največja visokošolska izobraževalna ustanova v Sloveniji. Čeprav skupno število njenih študentov postopno upada – leta 2010 je Univerza v Ljubljani imela 53.609 študentov,⁸ leta 2020 pa 40.607 študentov – na študij vsako leto privabi večje število mednarodnih študentov. Med njimi so taki, ki prihajajo na krajšo ali daljšo izmenjavo, in taki, ki tu študirajo s ciljem doseganja diplomske, magistrske ali doktorske stopnje izobrazbe. Vključevanje mednarodnih študentov v različne oblike dela na univerzi je le eden od vidikov internacionalizacije, ta pa je ena od njenih prednostnih nalog, ki se v dokumentih Univerze v Ljubljani (strategijah, letnih delovnih načrtih in poročilih) redno pojavlja vsaj od leta 2006 dalje (Univerza v Ljubljani, 2006, 2022). Leta 2014 je Univerza v Ljubljani sprejela svojo prvo Strategijo internacionalizacije 2014–2017 (Univerza v Ljubljani, 2014), ki je bila pozneje vključena v nacionalno Strategijo internacionalizacije slovenskega visokega šolstva 2016–2020 (Vlada Republike Slovenije, 2016).

Seveda pa ima Univerza v Ljubljani bistveno daljšo zgodovino mednarodnega (so)delovanja oziroma internacionalizacije in tudi precej bogato tradicijo mednarodnih študentov. Spomnimo naj na primer na živahno izmenjavo študentov, ki je bila povezana z zunanjo politiko Jugoslavije in še zlasti z gibanjem neuvrščenih (Bondžić, 2014; Frelih idr., 2017). Pozneje so k večji mobilnosti študentov na Univerzi v Ljubljani prispevali predvsem procesi evropske integracije, v okviru katerih se je Slovenija, z njo pa tudi Univerza v Ljubljani, leta 1999 vključila v program Erasmus (Klemenčič in Flander, 2013). Ta se je leta 2014 preoblikoval v

---

⁸ Vsi podatki so iz Letnih poročil Univerze v Ljubljani, dostopnih na intranetnih straneh Univerze v Ljubljani.

program Erasmus+. Prav v okviru tega programa na Univerzo v Ljubljani prihaja največ kratkoročno mobilnih dohodnih študentov. Njihovo število se je v zadnjih petih letih ustalilo pri okoli 2000 na letni ravni. Še vedno pa se povečujeta število in delež v programe redno vpisanih mednarodnih študentov. V študijskem letu 2020/21 je bilo na Univerzo v Ljubljani skupaj vpisanih 3653 študentov brez slovenskega državljanstva, kar je predstavljalo 9 % študentske populacije. S tem je bil presežen prvotni cilj, ki je predvideval 7,6-odstotni delež mednarodnih študentov v študijskem letu 2020/21. Med študenti, ki so prihajali iz 99 različnih držav, jih je bilo največ iz držav, ki so nastale na ozemlju nekdanje Jugoslavije (73 %), med njimi pa po številu prednjačijo študenti iz Severne Makedonije (n = 700) (Univerza v Ljubljani, 2021).

Iz dostopnih podatkov ne moremo sklepati, ali je rast števila in deleža mednarodnih študentov na Univerzi v Ljubljani res posledica različnih ukrepov, ki jih je ta v zadnjem desetletju izvajala z namenom internacionalizacije in še posebej strateško usmerjala v države Zahodnega Balkana, ali morda globalnejših selitvenih in z njimi povezanih izobraževalnih trendov. Sklenemo pa lahko, da gre za relativno tradicionalne in pričakovane izobraževalne selitve z vzhoda proti zahodu in z juga proti severu.

V svoji sto- in večletni zgodovini Univerza v Ljubljani beleži relativno veliko stikov z mednarodno populacijo študentov. Dejstvo je, da so do nedavnega nizke številke oziroma precej majhno število študentov v mobilnosti omogočali veliko fleksibilnosti pri njihovem vključevanju v študijske procese. V preteklosti so se oblikovale številne dobre prakse, povezane predvsem z možnostjo učenja slovenščine, saj ta kot učni jezik na Univerzi v Ljubljani in kot prvi jezik v slovenskem okolju lahko predstavlja prvo večjo oviro pri vključevanju mednarodnih študentov v študijski proces. Omenimo lahko na primer intenzivne tečaje učenja slovenščine pred vključitvijo v študij za študente, ki so prihajali na študij iz neuvrščenih držav, prav tako so se študentom s slovenskimi koreninami iz tujine podeljevale štipendije za študij v Sloveniji, ki so vključevale tudi celoletni tečaj slovenščine v letu pred začetkom študija v okviru Celoletne

šole slovenskega jezika, ki jo je organiziral Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik (CSDTJ) pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani (Pirih Svetina, 2020).

Avtorji monografije *Jezikovna politika in jeziki visokega šolstva v Sloveniji* (Kalin Golob idr., 2014) na podlagi rezultatov analize visokošolskih jezikov v članicah EU ugotavljajo, da je večini »držav članic EU skupno to, da omogočajo učenje svojih uradnih jezikov vsaj izmenjalnim, če ne tudi redno vpisanim tujim študentom« (2014, str. 27–28). Oblika, v kateri je to učenje ponujeno študentom, pa se od države do države zelo razlikuje: lahko gre za pred- ali medsemestrsketečajev, ki so lahko za študente brezplačni ali plačljivi, ponekod je to odvisno od njihove dolžine, študentom prinašajo kreditne točke ali ne, ponekod gre za redne ali celo obvezne študijske predmete, ki so organizirani v obliki poletnih šol ali pripravljalnega leta (2014, str. 28).

Za izmenjalne študente se tečajji slovenščine na Univerzi v Ljubljani organizirajo vsaj od študijskega leta 2001/02 dalje. CSDTJ je izvajalec 60-urnih četnih tečajev slovenščine za študente na izmenjavi v okviru programa Erasmus+ (prej Erasmus). Vsako leto se tovrstnih tečajev, ki jih sofinancira EU, za študente pa so brezplačni, udeleži povprečno 200 do 300 študentov (CSDTJ, 2019). CSDTJ pa od študijskega leta 2013/14 dalje organizira tudi posebne, študentom namenjene tečaje slovenščine. Ti so za udeležence plačljivi, a je cena prilagojena študentski populaciji. V istem študijskem letu je bil v okviru enopredmetnega študija slovenistike akreditiran izbirni predmet Slovenščina kot tuji jezik – lektorat. Kot zunanji izbirni predmet naj bi bil namenjen tako izmenjalnim kot rednim študentom, ki bi v svojih programih imeli možnost vpisa izbirnega predmeta za tri kreditne točke po vrednotenju European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS). Prav večkratna izvedba tega predmeta je pripeljala do ideje in končno tudi realizacije Leta plus, ki ga predstavljamo v nadaljevanju, kot razširjene ponudbe možnosti učenja slovenščine in integracije v slovensko okolje za vse tiste, ki to potrebujejo.

Leto plus kot model integracije mednarodnih študentov na Univerzi v Ljubljani

Univerza v Ljubljani je leta 2016 sodelovala na razpisu Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport za projekt »Izboljšanje procesov internacionalizacije slovenskega visokega šolstva«, ki je bil razpisan na podlagi Strategije internacionalizacije slovenskega visokega šolstva 2016–2020 (Vlada Republike Slovenije, 2016). Za projekt je Univerza v Ljubljani med drugim predlagala izvedbo pripravljalnega modula, namenjenega mednarodnim študentom z namenom njihovega lažjega vključevanja v visokošolski prostor in življenje v Sloveniji. Pozneje se je ta modul preimenoval v Leto plus. Njegova prva izvedba je potekala v okviru projekta, nadaljnje, od študijskega leta 2017/18 dalje, pa so vključene v redno študijsko dejavnost na Univerzi v Ljubljani⁹ in financirane iz t. i. razvojnega stebra financiranja Univerze v Ljubljani.

Leto plus je nastalo kot slovenska inačica pripravljalnega, uvodnega oziroma temeljnega leta, kar je v tujini uveljavljena oblika univerzitetnega programa, namenjenega iz tujine prihajajočim študentom (prim. Grigore, 2016; Jones idr., 2020). Gre za študente, ki se odločijo za študij v drugi državi in v jeziku, ki ni njihov prvi jezik. V pripravljalnem letu naj bi študenti na univerzi, kjer nameravajo študirati, pridobili predvsem znanje jezika, v katerem bodo v nadaljevanju opravljali svoj študij, spoznali pa naj bi tudi kulturo in življenje države, v kateri bodo študirali. Pripravljalno leto naj bi olajšalo prehod iz srednješolskega v akademsko izobraževanje. V svetu so uveljavljene različne oblike pripravljalnega leta, tudi dostopnost je različna, ponekod gre za plačljive, drugje za brezplačne programe, na nekaterih univerzah so ti programi obvezni, drugje prostovoljni, potekajo pa v letu po zaključku srednje šole in pred začetkom študija.

Ker slovenska zakonodaja ne omogoča pripravljalnega leta, saj je status študenta namenjen zgolj vpisanim v akreditirane študijske programe, se Leto plus na Uni-

---

⁹ »Z letom 2017 je poučevanje slovenščine kot drugega ali tujega jezika v okviru pripravljalnega modula Leto plus postalo redna dejavnost Univerze v Ljubljani, z letom 2018 tudi Univerze na Primorskem« (Državni zbor Republike Slovenije, 2021).

verzi v Ljubljani izvaja vzporedno s prvim letom študija na izbranem akreditiranem programu oziroma je vpis v Leto plus omogočen samo tistim mednarodnim študentom, ki so prvo leto vpisani v katerega od akreditiranih programov, ki jih ponujajo članice Univerze v Ljubljani na svoji prvi¹⁰ ali drugi stopnji.

Modul Leto plus je tako kot pripravljano leto v prvi vrsti namenjen učenju slovenščine, učnega jezika večine programov in študijskih predmetov, ki se izvajajo na Univerzi v Ljubljani. Ker pa poteka vzporedno s študijem, to učenje ni načrtovano in izvedeno tako intenzivno, kot bi bilo glede na namen najbolj smiselno in učinkovito.

Temelj modula Leto plus predstavljata dva semestrski predmeta, dejansko dva 60-urna »tečaja« slovenščine, ki sta za vse študente, vpisane v Leto plus, obvezna. Z izpolnjevanjem pogojev, to je z rednim sodelovanjem v programu, prisotnostjo, aktivnim delom med poukom in opravljenim internim izpitom na koncu vsakega tečaja, si študent pridobi tri kreditne točke po ECTS (skupaj šest kreditnih točk po ECTS). Če poleg teh šestih kreditnih točk po ECTS tak študent pridobi v prvem letu študija na študijskem programu, v katerega je vpisan, 24 kreditnih točk po ECTS, mu to omogoča pridobitev pravice do podaljšanja študentskega statusa za eno leto. Z drugimi besedami, ob polovici točk, to je 30 kreditnih točk po ECTS, ki jih je sicer treba zbrati v enem letniku študija, je mednarodnim študentom omogočeno podaljšanje statusa študenta. Ta pravica izhaja iz posebnega Sklepa Senata Univerze v Ljubljani, sprejetega februarja 2017.¹¹ Ta sklep je mogoče interpretirati tudi tako, da opravljanje obveznosti v okviru Leta plus šteje kot opravičljiv razlog za podaljšanje statusa, pri čemer študenti ne izkoristijo pravice do enkratnega ponovnega vpisa in tudi ne pravice do enkratne prekinitve študija (t. i. *pavziranje*). Na račun podaljšanja statusa jim je posledično omogočeno podaljšanje procesa integracije oziroma obdobja prilagajanja na študij in življenje v Sloveniji.

¹⁰ V to kategorijo je vključen tudi enoviti magistrski študij.

¹¹ Sklep št. 5.2, sprejet na redni 35. seji Senata Univerze v Ljubljani, 21. 2. 2017.

Ker je bilo Leto plus prvotno načrtovano kot pripravljalo leto, so bile poleg učenja slovenščine v njem predvidene tudi druge vsebine, ki naj bi mednarodnim študentom pomagale tako pri študiju v slovenščini v slovenskem akademskem okolju kot tudi pri življenju v slovensko govorečem okolju. Pripravljalo leto naj tako ne bi omogočalo zgolj učenja glavnega učnega jezika na Univerzi v Ljubljani, ampak hkrati tudi učenje jezika okolja, v katerem naj bi študenti preživeli dve, tri, pet in potencialno tudi več let svojega življenja. Ne glede na študijske zahteve in dejanski učni jezik študija bi vsem mednarodnim študentom (rednim in izmenjalnim) znanje slovenščine v času študija omogočalo lažjo integracijo v slovensko okolje in učinkovitejše napredovanje v študijskem procesu.

Poleg treh stopenj tečaja slovenščine (skupaj 180 ur učenja slovenščine) so bili v prvotni program modula vključeni še predmeti Slovenija nekoč in danes, s poudarkom na seznanjanju s slovensko zgodovino in aktualnim dogajanjem, predmet Slovenska družba, ki naj bi se osredotočal na družbene in družabne vidike življenja v Sloveniji, ter predmet Slovenski jezik in kultura, ki naj bi omogočal dodatno poglobljanje znanja, pridobljenega na tečajih slovenščine. Prav tako je bil v Leto plus vključen tudi predmet Informacijske tehnologije za študijske namene, kar je izhajalo iz predpostavke, da se v programe študija na Univerzi v Ljubljani vključujejo mednarodni študenti z zelo različnimi ravni informacijske oziroma računalniške pismenosti, ki v današnjem času predstavlja eno ključnih kompetenc, nujno potrebnih za delovanje v akademskem svetu.

Ker prva dva izmed navedenih predmetov nikoli nista bila akreditirana, do njihove izvedbe ni moglo priti. Za izbirni predmet Informacijske tehnologije za študijske namene študenti v prvih letih izvedbe Leta plus niso izkazovali velikega zanimanja, nasprotno pa je bil, vsaj ob prijavi, vedno zaznan precejšen interes za predmet Slovenski jezik in kultura. Njegova izbirnost v okviru modula pa je povzročila, da je začetni interes za predmet pogosto zelo hitro minil in opažen je bil drastičen osip. Tako Leto plus v svojo šesto redno izvedbo v študijskem letu 2022/23 vstopa predvsem s ponudbo brezplačnega učenja slovenščine za mednarodne študente Univerze v Ljubljani.

Na podlagi sporazuma med Univerzo v Ljubljani ter Filozofsko fakulteto, ki je kot ena od njenih članic prevzela organizacijo in koordinacijo izvedbe Leta plus, se od študijskega leta 2017/18 na letni ravni omogoča učenje slovenščine med 300 in 350 različnim študentom oziroma v dveh semestrih skupaj izvedbo do 30 učnih skupin s po 20 študenti. Povpraševanje je bilo v vseh letih večje od ponudbe, kar pomeni, da je vsako študijsko leto brez možnosti brezplačnega učenja slovenščine ostalo kar nekaj za to zainteresiranih mednarodnih študentov Univerze v Ljubljani.

Z vpisom v Leto plus mednarodni študenti Univerze v Ljubljani pridobijo pravico do brezplačnega učenja slovenščine v okviru treh predmetov: Slovenščina kot tuji jezik 1, Slovenščina kot tuji jezik 2 in Slovenščina kot tuji jezik 3. Vsi trije so akreditirani kot izbirni predmeti prvostopenjskega bolonjskega študija slovenistike in obsegajo po 60 kontaktnih ur v obliki lektorskih vaj z izkušenimi učitelji slovenščine kot tujega jezika. V idealnih razmerah bi se te lektorske vaje izvajale v obliki rednih srečanj dvakrat tedensko po dve šolski uri. Ker pa gre za nekakšno dodatno dejavnost, ki ni vključena v redne urnike študentov in katere izvedba se pogosto prekriva z njihovimi siceršnjimi obveznostmi, se je kot rezervna rešitev izkazala izvedba enkrat tedensko po tri šolske ure, preostale kontaktne ure pa se izvajajo zunaj ustaljenega urnika, prilagojeno naslovnikom v obliki dodatnih dejavnosti, kar je zaznana dodana vrednost učenja slovenščine v okviru Leta plus.

Pred začetkom študijskega leta so na Leto plus prijavljeni študenti na podlagi rezultatov razvrstitvenega testa razporejeni v učne skupine, v katerih je do 20 študentov. Učitelji glede na izkazano predznanje slovenščine pri študentih pripravijo za vsako skupino poseben program dela in izberejo ustrezno gradivo za poučevanje. Tega po navadi izbirajo med učbeniki CSDTJ¹² ali pa se, glede na to, da gre za specifično skupino učečih se z zaznanimi posebnimi interesi in potrebami, ki se povezujejo tako z vsakodnevnim življenjem in sporazumevanjem

---

12 <https://centerslo.si/knjige/>.

v slovensko govorečem okolju kot tudi s posebnimi zahtevami akademskega okolja, odločajo za pripravo lastnega gradiva. Poleg pouka v učilnici oziroma v zadnjem obdobju tudi v spletnem okolju Zoom integralni del učenja slovenščine v okviru Leta plus predstavljajo različna interaktivna gradiva v spletnih učilnicah v okolju Moodle, vaje v fonolaboratoriju, delavnica s predstavitevjo elektronskih jezikovnih virov za slovenščino ter delavnica priprave govornih predstavitev seminarskih nalog. Učitelji poskušajo študente še posebej animirati za dejavno vključevanje v življenje v Sloveniji z organizacijo različnih ogledov ter obiskov ustanov, razstav in predstav, tematskih sprehodov, ogledov filmov; za študente poleg tega pripravljajo predloge za branje različnih vrst besedil v slovenščini. Vsaj del ur, namenjenih učenju slovenščine, je posvečen tudi posameznim strokam, ki se jim študenti posvečajo pri svojem osnovnem študiju (matematika, računalništvo, naravoslovje, tehnika ipd.).

Kljub relativno majhnemu obsegu ur učenja slovenščine (najpogosteje do 120 ur) so rezultati dobri oziroma študenti poročajo, da so s pomočjo učenja slovenščine v okviru Leta plus izboljšali svoje zmožnosti za uspešen študij na Univerzi v Ljubljani. Seveda je to mogoče predvsem zaradi tega, ker je večina udeležencev Leta plus govorcev enega od južnoslovanskih jezikov. To posledično pomeni, da je njihova receptivna zmožnost v slovenščini, se pravi zmožnost razumevanja ob branju in poslušanju, že ob začetku sistematičnega učenja slovenščine relativno visoka. Učitelji pa jim nudijo zadostno podporo, da ob intenzivnem lastnem vložku dosežejo tudi primerno znanje slovenščine, ki jim omogoča polno participacijo v študijskem procesu. Da prizadevanja učiteljev in organizatorjev dosegajo svoj namen, pričajo visoke ocene, ki jih udeleženci za izvedbo Leta plus vsako leto izrazijo v evalvacijah¹³ in komentarjih¹⁴ k njim.

---

¹³ <https://www.uni-lj.si/studij/leto-plus/o-nas/#collapse2019032710221062>.

¹⁴ <https://www.uni-lj.si/studij/leto-plus/kaj-sporocajo>.

Zaključek

Kot kažejo podatki, je bila Univerza v Ljubljani v preteklih letih v svojih prizadevanjih po pritegnitvi večjega števila mednarodnih študentov uspešna. Zdi pa se, da je bila manj uspešna tako v nekaterih drugih svojih prizadevanjih kot pri obravnavi mednarodnih študentov v času študija in bivanja v Sloveniji. Zdi se, da je temeljni problem v tem, da je kot mednarodne prepoznala predvsem študente na izmenjavi – izključno njim so na primer namenjene dejavnosti vseh mednarodnih služb in pisarn tako na Univerzi v Ljubljani kot na njenih posameznih članicah. Mednarodnih študentov, ki se vključujejo v redni študij, pa večinoma ne prepoznava kot posebne, tudi bolj ranljive skupine, temveč jih takoj po zaključku prijavno-sprejemnega postopka izenačuje z domačimi študenti. Tem študentom se, čeprav izhajajo iz do neke mere drugačnega kulturnega, izobraževalnega in jezikovnega okolja, ne namenja posebne pozornosti, ampak se pričakuje, da se bodo nekako že »zlili« z množico domačih študentov.

Šele v zadnjih letih se stanje na tem področju nekoliko spreminja: organizirajo se posebni sprejemi za mednarodne študente na Univerzi v Ljubljani in na njenih posameznih članicah, poskrbljeno je za dodatno informiranje, saj je bila vzpostavljena posebna, prav njim namenjena spletna stran z informacijami; v okviru opisanega Leta plus se jim ponuja podporno učenje slovenščine; tutor-ski sistem na univerzi pa predvideva tudi tutorje, posebej usposobljene prav za delo z mednarodnimi študenti.

Kljub vsem prizadevanjem znotraj Univerze v Ljubljani pa ugotavljamo, da se dejanski položaj mednarodnih študentov v Sloveniji slabša oziroma da so ukrepi države v zadnjem času pogosto v nasprotju s prizadevanji univerze po večji internacionalizaciji. V letu 2012 so bile na primer ukinjene štipendije za mednarodne študente, ki se tudi po koncu gospodarske recesije niso ponovno vzpostavile. Redno vpisanim mednarodnim študentom ni omogočeno bivanje v študentskih domovih, zasebna namestitve jim je težko dostopna. Univerza opozarja na zapletene postopke pridobivanja različnih dokumentov za študij in bivanje ter še bi lahko naštevali.

Viri

- Bondžić, D. (2014). Školovanje studenata iz zemalja u razvoju kao deo spoljne politike Jugoslavije 1950-1961. *Annales - Anali za istrske in mediteranske studije - Series historia et sociologia*, 24 (4), 637-648.
- Brooks, R. in Waters, J. (2011). *Student mobilities, migration and the internationalization of higher education*. Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1057/9780230305588>
- Choudaha, R. (2017). Three waves of international student mobility (1999-2020). *Studies in Higher Education*, 42(5), 825-832. <https://doi.org/10.1080/03075079.2017.1293872>
- Cmepius [Center Republike Slovenije za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja]. (b. d.). *Mednarodno sodelovanje v številkah*. <http://statistike.cmepius.si/>
- Collins, F. L. (2008). Bridges to learning: International student mobilities, education agencies and inter-personal networks. *Global Networks*, 8(4), 398-417. <https://doi.org/10.1111/j.1471-0374.2008.00231.x>
- Cremonini, L. in Antonowicz, D. (2009). In the eye of the beholder? Conceptualizing academic attraction in the global higher education market. *European Education*, 41(2), 52-74. <https://doi.org/10.2753/EUE1056-4934410203>
- CSDTJ [Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik]. (2019). *Letno poročilo 2019*. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.
- Državni zbor Republike Slovenije. (2011). *Resolucija o Nacionalnem programu visokega šolstva 2011-2020 (ReNPVŠ11-20)*.
- Državni zbor Republike Slovenije. (2021). *Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2021-2025*.
- Freljih, M., Koren, A., Rogelj Škafar, B. in Palaić, T. (2017). *Afrika in Slovenija: Preplet ljudi in predmetov = Africa in Slovenia*. Slovenski etnografski muzej.
- Grigore, A. (2016). Socio-cultural difficulties in teaching political and diplomatic language at the preparatory year. *Journal of Humanistic and Social Studies*, 7(1), 63-73.
- Ilc Klun, M. (2014). Teoretična in terminološka izhodišča izseljenstva ter poznavanje tematike izseljenstva med slovenskimi učenci in dijaki. *Dela*, 41, 165-181. <https://doi.org/10.4312/dela.41.9.165-181>
- Jones, J., Fleischer, S., McNair, A. in Masička, R. (2020). The International Foundation Year and first year transition: Building capital, evolving habitus, developing belonging, preparing for success. *Teaching in Higher Education*, 25(1), 36-51. <https://doi.org/10.1080/13562517.2018.1541879>
- Kalin Golob, M., Stabej, M., Stritar Kučuk, M., Červ, G. in Kropivnik, S. (2014). *Jezikovna politika in jeziki visokega šolstva v Sloveniji*. Fakulteta za družbene vede, Založba FDV.
- Klemenčič, M. in Flander, A. (2013). *Evalvacija učinkov programa Erasmus na visoko šolstvo v Sloveniji*. Cmepius. [http://www.cmepius.si/files/cmepius/userfiles/publikacije/2013/Evalvacija učinkov programa Erasmus.pdf](http://www.cmepius.si/files/cmepius/userfiles/publikacije/2013/Evalvacija%20ucinkov%20programa%20Eramus.pdf)
- Klinar, P. (1976). *Mednarodne migracije: Sociološki vidiki mednarodnih migracij v luči odnosov med imigrantsko družbo in imigrantskimi skupnostmi*. Obzorja.

- Kronegger, L. (2017). *Izmenjave študentov in zaposlenih Univerze v Ljubljani od 2012/2013 do 2015/2016*. Univerza v Ljubljani. https://www.uni-lj.si/mma/interno_porocilo_o_mednarodni_mobilnosti_studentov_in_zaposlenih_na_univerzi_v_ljubljani/2019071515524996/
- Li, F., Findlay, A. M., Jowett, A. J. in Skeldon, R. (1996). Migrating to learn and learning to migrate. *International Journal of Population Geography*, 2, 51-67.
- Lipura, S. J. in Collins, F. L. (2020). Towards an integrative understanding of contemporary educational mobilities: A critical agenda for international student mobilities research. *Globalisation, Societies and Education*, 18(3), 343-359. <https://doi.org/10.1080/14767724.2020.1711710>
- Lukšič-Hacin, M. (1999). *Multikulturalizem in migracije*. ZRC SAZU, Založba ZRC.
- Mazzarol, T. in Soutar, G. N. (2002). »Push-pull« factors influencing international student destination choice. *International Journal of Educational Management*, 16(2), 82-90. <https://doi.org/10.1108/09513540210418403>
- Petriček, B. (2010). *Moderne teorije in politike migracij*. Diplomsko delo. http://www.cek.ef.uni-lj.si/u_diplome/petricek4362.pdf
- Pirih Svetina, N. (2020). Slovenščina, ki je ni bilo v javnosti. *Teorija in praksa*, 57 (posebna številka), 21-39.
- SURS. (2021). *Vpis študentov v višješolsko in visokošolsko izobraževanje, Slovenija, študijsko leto 2020/2021*. <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9537>
- Univerza v Ljubljani. (2006). *Strategija 2006-2009*. <https://www.uni-lj.si/mmarategija20062009/2013070911240553/?m=1373361845>
- Univerza v Ljubljani. (2014). *Strategija internacionalizacije Univerze v Ljubljani 2014-2017 (2020)*. https://www.uni-lj.si/o_univerzi_v_ljubljani/strategija_ul/
- Univerza v Ljubljani. (2022). *Strategija Univerze v Ljubljani 2022-2027*. https://www.uni-lj.si/mma/strategija_2022%E2%80%932027/2022053115195692/?m=1654003196
- Vlada Republike Slovenije. (2016). *Strategija internacionalizacije slovenskega visokega šolstva 2016-2020*. Cmeplus ter Ministrstvo Republike Slovenije za izobraževanje, znanost in šport. https://www.cmeplus.si/wp-content/uploads/2014/02/Strategija-internationalizacije-slovenskega-visokega-solstva-SLO-2016%E2%80%932020_WEB.pdf